

Η Β' Βουλγαρική Κατοχή στην Ανατ. Μακεδονία, 1916 – 18

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΗΣ ΝΙΚΗΣΙΑΝΗΣ
ΠΑΓΓΑΙΟΥ

Η ιστορική έρευνα της Βάσως Ευαγ. Μώραλη (Δημοσιογράφου, τ. Δικηγόρου) θα δημοσιευτεί σε 13 συνέχειες στον Κόσμο της Τετάρτης.

Η Νικήσιανη Καβάλας στην αγκαλιά του Παγγαίου όρους – Γενική άποψη. Στο βάθος η Πεδιάδα των Φιλίππων και η Δράμα. Κάτω: Η κεντρική πλατεία, το «Αργαστήρι», της Νικήσιανης, με τον αιωνόβιο πλάτανο στο κέντρο (Φωτό: Βάσω Ε. Μώραλη)

ΕΙΔΙΚΗ ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Η ιστορική αυτή Εισήγηση αφιερώνεται:

- στη μνήμη των μαρτύρων προγόνων μας της Ανατ. Μακεδονίας –και ιδίως στους προγόνους συγχωριανούς μου (Νικησιανιώτες και Νικησιανιώτισσες), που βρήκαν φρικτό θάνατο ή βασανίστηκαν από τους Βουλγάρους στις τρεις βουλγαρικές Κατοχές στον 20ό αιώνα, αλλά
- και στη μνήμη του ακάματου ερευνητή και συλλέκτη τεκμηρίων της Ιστορίας της Ανατ. Μακεδονίας αιμνήστου **Νικολάου Ρουδομέτωφ** (ιδρυτή και πρωτεργάτη του **Ιστορικού και Λογοτεχνικού Αρχείου Καβάλας**) για το ανυπολόγιστο αξία εθνικό έργο που πρόσφερε επί δεκαετίες στον τόπο μας.

ΒΑΣΩ ΕΥΑΓ. ΜΩΡΑΛΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μια προσωπική εισαγωγή πρώτα:

Η ιστορική αυτή έρευνα πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της Εισήγησής μου στο πρόσφατο 2ο Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας Παγγαίου (στην Ελευθερούπολη Καβάλας, Οκτώβριος 2018) για την Β' Βουλγαρική Κατοχή (1916 – 1918) στον τόπο που γεννήθηκα: στην Ανατ. Μακεδονία –και ειδικότερα στο χωριό μου, τη Νικήσιανη Παγγαίου Καβάλας. Πρόκειται για μία άγνωστη Ιστορία, μια καλά «κουκουλωμένη» και θαμμένη εθνική τραγωδία, με δεκάδες χιλιάδες θύματα, στον Βορρά της Πατρίδας μας. Μια Γενοκτονία του Ελληνισμού που διέπραξαν οι Βούλγαροι και ουδέποτε η διεθνής κοινότητα τους τιμώρησε γι' αυτό! Εδώ που τα λέμε, οι Βούλγαροι δεν ζήτησαν καν συγγνώμη από την Ελλάδα για όσα δεινά της προξένησαν και τότε (1916 – 1918) και τις άλλες δυο φορές (1912 – 1913 και 1941 – 1944) που έκαναν «επίσημη Κατοχή» (και μάλιστα «Προσάρτηση» κατά τον Β' Παγκ. Πόλεμο!) κι Εθνοκάθαρση –σε καιρό όχι μόνο πολέμου, αλλά και ειρήνης!– στην Ανατ. Μακεδονία (και τη Δυτ. Θράκη)...

Εκείνη η βουλγαρική εισβολή και Κατοχή, όπως και οι άλλες δυο μέσα στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα, δεν ήταν τυχαία! Ήταν στο πλαίσιο του λεγόμενου «Μακεδονικού Ζητήματος», που δημιούργησαν και συντήρησαν οι Σλάβοι (πότε οι Ρώσοι και πότε οι Βούλγαροι υπό τα βασιλικά καθεστώτα τους, αλλά και αργότερα υπό κομμουνιστικές ηγεσίες οι Σοβιετικοί, οι Βούλγαροι και ο Γιουγκοσλάβος/Κροάτης Στρατάρχης Τίτο και τώρα –κατά τις τελευταίες δεκαετίες– με ιδιαίτερη ένταση οι Σκοπιανοί «φίλοι μας», με την αφανή υποκίνηση ή και φανερή στήριξη των Γερμανών, των Τούρκων και των Αμερικανών «συμμάχων» της Ελλάδας) για να διεκδικήσουν για τον εαυτό τους τα προαιώνια ελληνικά χώματα της Μακεδονίας. Είναι το μακράκινο «όνειρο» και εθνικός στόχος των Σλάβων να βγουν στο Αιγαίο (παρακάμπτοντας το ανυπέβλητο εμπόδιο της Τουρκίας στη Μαύρη Θάλασσα και στην Ανατ. Θράκη) και να ελέγξουν τον νευραλγικό χώρο της Μακεδονίας. Και το επιχειρήσαν κατά διαστήματα με κάθε τρόπο!.. Ιδίως, όμως, με στρατηγικό αμετακίνητο σχέδιο να αφανίσουν τον Μακεδονικό Ελληνισμό από τη γενέθλια γη του. Έως τώρα, παρά τις τακτικές σφαγές, τους διωγμούς και τη μαύρη προπαγάνδα τους εις βάρος των Ελλήνων δεν το πέτυχαν!

Το Συνέδριο Ιστορίας του δήμου Παγγαίου μου έδωσε την αφορμή να ψάξω και να βρω αδιάσειστα στοιχεία για όσα μου διηγείτο όταν ήμουν μικρούλα η συγχωρεμένη η γιαγιά μου **Βασιλική Δημητρίου Μώραλη** –το γένος Ευαγγέλου Μπαντή– γεννημένη το 1900, όπως τα έζησε και τα υπέστη η ίδια ως έφηβη. Και, μάλιστα, υποχρεωτικά σταλμένη από τους Βουλγάρους σε καταναγκαστικά έργα («αγχαρεία») επί μήνες, στην παραλιακή ζώνη της επαρχίας Παγγαίου, στο βόρειο Αιγαίο, 14 ώρες ποδαρόδρομο

από το χωριό μας... Τους υποχρέωναν να σκάβουν –ανεξαρτήτως καιρικών συνθηκών, πεινασμένοι και δαρμένοι καθημερινά– στα βράχια κοντά στη θάλασσα ή στα βουνά για να κάνουν δρόμους και οχυρωματικά έργα για τους Βούλγαρους εισβολείς! Όπως και χιλιάδες άλλους (γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένους) Έλληνες Ανατολικο-Μακεδόνες, στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Αυτούς τους αδύναμους κι εξασθενημένους έσερναν σαν πραγματικούς σκλάβους στις «αγχαρείς» τους οι εισβολείς Βούλγαροι, καθώς είχαν ήδη στείλει κατά δεκάδες χιλιάδες όλους τους «παραγωγικούς» Έλληνες άνδρες της Ανατ. Μακεδονίας στα βάρη της Βουλγαρίας, για να φτιάξουν (σε άθλιες κι απάνθρωπες συνθήκες) δρόμους, γέφυρες, σιδηροδρομικές γραμμές κι άλλα δημόσια κι ιδιωτικά έργα στη χώρα τους.

«*Σας φέραμε για να πεθάνετε εδώ, δουλεύοντας για μας, Έλληνες σκυλιά, κι όχι για να ζήσετε!*...» απαντούσαν κυνικά οι Βούλγαροι δεσμώτες στα άμοιρα θύματά τους όταν τους έκαναν παράπονα για την πείνα, τις απρόκλητες κακοποιήσεις και το αδυσώπητο κρύο που τους μαστίζε στον βουλγαρικό Βορρά ή όταν τους ξυλοκοπούσαν και τους λόγχιζαν χωρίς αφορμή μέχρι θανάτου!..

Αν δεν ήταν η γιαγιά μου και οι ιστορίες της από εκείνη την εποχή, κατά πάσα πιθανότητα δεν θα είχα κι εγώ ιδέα για όσα φρικτά πέρασε ο Ελληνισμός της Ανατ. Μακεδονίας τότε –καθώς σε κανένα σχολείο δεν μας τα έμαθαν, σε κανένα βιβλίο δεν μπορείς να τα βρεις συγκεντρωμένα... Και φαντάζεστε τη συγκίνησή μου όταν στα αρχεία του (ελληνικού) υπουργείου Εξωτερικών ανακάλυψα (μεταξύ των εκατοντάδων ονομάτων των ηρωικών συγχωριανών μου) και τα ονόματα των τριών από τους τέσσερις προπαππούδες μου! **Ευάγγελος Ηλία Μπαντής** (στέλεχος και στον τοπικό Μακεδονικό Αγώνα), **Αθανάσιος Αθιανού Αθιανός** και **Ηλίας Μοδέστου**, που γνώρισαν την φρίκη της εξορίας ως όμηροι στη Βουλγαρία για ενάμιση χρόνο... Ο τέταρτος (ο **Στέργιος Μώραλης**) είχε πεθάνει από πείνα την ίδια περίοδο στο χωριό μας, πριν κλείσει τα 45 του χρόνια...

Αυτή η ιστορική έρευνα είναι, πάνω απ' όλα, ένα μνημόσυνο για τις βασανισμένες ψυχές των προγόνων μας! Που –παρά τους διωγμούς και τις κακουχίες– έμειναν όρθιες μέσα στον όλεθρο, κράτησαν την ελληνικότητά τους και την ορθόδοξη πίστη τους με νύχια και με δόντια και μας εμπνέουν ακόμα και σήμερα με τις θυσίες τους.

Στο τέλος της έρευνας επισυνάπτονται οι ονομαστικοί κατάλογοι των Ομήρων Νικήσιανης στη Βουλγαρία σε δυο εκδοχές: α) ο επίσημος κατάλογος, όπως συντάχθηκε και απεστάλη στις ελληνικές αρχές από την τότε Κοινότητα Νικήσιανης (5/12/1918) και β) ο κατάλογος με τα ονόματα των ομήρων κατά οικογένεια, με συμπληρώσεις από νεώτερες πηγές, όπως συντάχθηκε από την ερευνητριά Βάσω Ευαγ. Μώραλη.

